

12 בספטמבר 2010

לכבוד
עו"ד יהודה וינשטיין
היועץ המשפטי לממשלה

לכבוד
פרופ' יעקב נאמן
שר המשפטים

בפקס או במייל

שלום רב,

הנדון: התכנית הכלכלית לשנים 2011 ו-2012 – הצעות המגבילות את הנגישות למשפט

אנו, האגודה לזכויות האזרח, תכנית המשפט בשירות הקהילה, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת תל-אביב, הלי"ב – התנועה למלחמה בעוני בישראל, ידיד – מרכזי זכויות בקהילה ועמותת סינגור קהילתי, פונים אליכם בעקבות פרסום החלטות הממשלה לגבי התכנית הכלכלית לשנים 2011-2012, על-מנת להתריע בפניכם על שורה של החלטות הכלולות בה שיש בהן כדי לפגוע, כל אחת בנפרד, וביתר שאת כולן יחד, בנגישות למשפט של אוכלוסיות מוחלשות. אנו קוראים לכם לפעול לביטול ההחלטות הפוגעניות, כמפורט להלן במכתבנו זה, כדי להבטיח את הזכות הבסיסית של כל תושב במדינת ישראל – לנגישות למשפט ולצדק.

מבוא – נגישות למשפט וצדק חברתי

זכות הגישה לערכאות שיפוטיות הינה זכות חוקתית מהחשובות ביותר (יורם רבין "זכויות חברתיות מהספרה הדיונית" **זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות בישראל** (י' רבין וי' שני עורכים, התשס"ה)). השופט חשין בע"א 733/95 **ארפל אלומיניום בע"מ נ' קליל תעשיות בע"מ**, פ"ד נא (3) 577 (1997), 629, קבע, כי זכות זו "נעלה היא על זכות יסוד", ו"קיומה הינו תנאי הכרחי וחיוני לקיומן של שאר זכויות היסוד". **אם לא יוכל אדם לפנות לבית המשפט באופן יעיל וחופשי, בין כתובע ובין כמתגונן, לא יוכל להביא למימוש הזכויות המוקנות לו, ולכן לא תהיה לזכויות אלה משמעות לגביו.**

"היקף הזכות כולל גם את 'זכותו של הנפגע כי לא יעמידו בדרכו מכשולים, אשר ימנעו ממנו את מימוש הזכות'... זכות הגישה של האזרח לערכאות... משקפת הכרה חוקתית בזכות הפרט לדיון אמיתי, מלא והוגן בבית המשפט" (בג"ץ 9198/02 **ההסתדרות הרפואית בישראל נ' היועץ המשפטי לממשלה** (2008), בפסקה 36 לפסק דינה של השופטת נאור). כלומר, זכות הגישה לערכאות משפטיות הינה זכות רחבה, הכוללת נגישות לניהול הוגן, מלא וללא מכשולים של ההליך המשפטי.

בישראל קיימים חסמים רבים לנגישות למשפט של אוכלוסיות מוחלשות, אשר היריעה קצרה מלפרטם (להרחבה בעניין זה ראו מאמרו של יובל אלבשן "נגישות האוכלוסיות המוחלשות בישראל למשפט" **עלי משפט** ג (התשס"ד) 497). לענייננו רלוונטיים שני חסמים מרכזיים: **החסם הגיאוגרפי והחסם הכלכלי**. החסם הגיאוגרפי מקשה בעיקר על תושבי הפריפריה, אשר נדרשים להגיע לבתי משפט רחוקים, ולבזבז זמן וכסף שפעמים רבות אין להם לצורך כך. החסם הכלכלי - בנוסף לעלות של ייצוג משפטי והשלכותיו הכלכליות של החסם הגיאוגרפי, אגרות מהוות חסם משמעותי בפני הגעה לבית משפט עבור אוכלוסיות מוחלשות, וכך גם החשש שבמקרה של הפסד יוטלו עליהן הוצאות, שלא יוכלו לעמוד בתשלומן.

החלטת ממשלה מס' 2043 מיום 15.7.2010 - סעיף 3.א. - חובת פסיקת הוצאות משפט ותשלום

שכר טרחת עורכי דין בגין כל הליך שהתבצע בתיק המנוהל בבית המשפט

החלטה זו מנחה את שר המשפטים לתקן את תקנות סדר הדין האזרחי, כך שבתי משפט יחויבו להטיל הוצאות בגין כל הליך במסגרת תיק משפטי. להחלטה זו השלכות משמעותיות ביותר על הנגישות למשפט, כפי שנפרט להלן. למרות זאת, מדובר, לפי לשון ההחלטה, בתיקון שאמור להיעשות בפרק זמן קצר, ללא פרסום טיוטת התקנות לציבור, ללא קבלת עמדות מגורמים רלוונטיים לגבי התיקון וללא עריכת כל דיון ציבורי בתיקון. אין מקום שהחלטות שיש להן השלכות משמעותיות על זכות היסוד של נגישות למשפט יתקבלו בחקיקת משנה ובדרך כזו. **אנו מקווים כי אין בכוונת שר המשפטים לפעול בדרך זו להתקנת התקנות.**

ההחלטה, לפי דברי ההסבר, נועדה לקדם יעילות של ההליך השיפוטי, מתוך מחשבה שמתדיינים לא ינקטו בהליכים שהם הליכי סרק או שהם עלולים להפסיד בהם, אם ידעו שיוטלו עליהם הוצאות. אמירה זו היא לכאורה ניטראלית, אך למעשה מביאה לפגיעה בנגישות למשפט של אוכלוסיות מוחלשות. אוכלוסיות אלה אינן נוהגות לפנות בהליכי סרק, אלא במקרים חריגים בשל חוסר מודעות בהעדר ייצוג משפטי. יודגש כי כבר היום יש אפשרות להטיל הוצאות על מי שנוקט בהליך סרק או להתייחס לדרך ניהול ההליך במסגרת פסיקת ההוצאות בתיק, ויש בכך כדי להרתיע מפני נקיטה בהליכים כאלה. לא בטוח ששינוי התקנות ירתיע את מי שהממון בידו, וכטקטיקה משפטית מכוונת מחליט שמשתלם לו לנקוט בהליכי סרק (אולי תיקון התקנות אף יסייע למתדיינים כאלה לאמוד את ההוצאות הצפויות מנקיטה בטקטיקה כזו, וכך להעריך בצורה טובה יותר מהו הסיכון הכרוך בכך או אף להגבילו).¹ עוד יצוין, כי פעמים רבות הפסד בהליך אינו מעיד על כך שהוא לא היה צריך להיות מוגש מלכתחילה. הפסד בהליך יכול לנבוע מסיבות שונות, ובדיוק לשם כך קיים שיקול הדעת של בית המשפט בהטלת הוצאות, תוך התבוננות בתמונה הכוללת של ההליך המשפטי והכרעה לפי מכלול הנסיבות.

התוצאה של החלטה כזו תהיה שמתדיינים בעלי ממון יוכלו לנקוט בהליכים משפטיים ולנהל את התיק המשפטי כפי שנראה לעורכי הדין שלהם נכון מבחינה מקצועית. לעומת זאת, דווקא מתדיינים מאוכלוסיות מוחלשות ייאלצו להתהלך בין הטיפות במסגרת ניהול התיק, לחשוב שבע פעמים לפני הגשה של כל בקשה, ולחשוש באופן תמידי מההוצאות שעלולות להיות מוטלות

¹ השופט צבי זילברטל במאמרו "הוצאות לטובת המדינה" **משפטים** טו (תשמ"ו) 389, 400 ה"ש 52, מעלה ספק לגבי השאלה עד כמה החשש מהוצאות מרתיע בעלי דין מנקיטת הליכי סרק, ואף מפנה למחקרים שפורסמו בעולם בנושא זה שהעלו ספק לגבי השפעת החשש מהוצאות בהקשר זה. השופט משה בר-עם במאמרו "הליכי סרק אזרחיים" **עלי משפט** ו, התשנ"ז, 135, מציע דרכים אפקטיביות יותר, לטעמו, להתמודדות עם התופעה של נקיטה בהליכי סרק.

עליהם, לעיתים אף כמתגוננים במסגרת תיק משפטי שלא הם יזמו. למעשה החלטה זו, אם תמומש, כובלת את ידיהם של מתדיינים מאוכלוסיות מוחלשות בניהול ההליכים המשפטיים, ומונעת מהם ניהול הליך הוגן, מלא ושוויוני.

לא זו אף זו, מניסיונו הרב בעבודה עם אוכלוסיות מוחלשות, אחד השיקולים המרכזיים בהחלטה של אוכלוסיות כאלה, האם לפתוח בהליך משפטי, הינו הסיכון בהליך כזה במקרה של הפסד - סיכון שעורכי הדין מחויבים מבחינה אתית להציג בפניהן. פונה, שאין לה גב כלכלי איתן, פעמים רבות אינה יכולה לקחת את הסיכון שייפסקו נגדה הוצאות במקרה של הפסד – הוצאות כאלה עלולות לבוא על חשבון מזון לילדים של אותה פונה או הוצאות חינוכיות אחרות. נתקלנו במהלך השנים במקרים רבים בהם פונים העדיפו לוותר על תביעתם או להתפשר תמורת סכום נמוך בשל החשש, ולו הקטן ביותר, שיוטלו עליהם הוצאות. העלאת סכום ההוצאות הצפוי במקרה של הפסד באמצעות חיוב בהטלת הוצאות בגין כל הליך עלול להעצים תופעה זו, ולפגוע באופן מהותי בנגישות למשפט. המשמעות של שינוי הדין לפי ההחלטה היא הקטנת הסיכוי שאוכלוסיות אלה יפעלו להיאבק על זכויותיהן בבית משפט, סיכוי שגם כך הינו קטן באופן משמעותי, מה שיהפוך את הפרת הזכויות של אוכלוסיות אלה לכדאית ומשתלמת.

חששות אלו בולטים אף יותר בתיקים תקדימיים בעניינים שטרם נדונו בבית משפט, בתיקים בהם יש הלכות סותרות ובתיקים בהם יש ניסיון לאתגר הלכה קיימת שנקבעה בבית המשפט או להתאים את הפסיקה למציאות המשתנה. לא ייתכן שרק תובעים פוטנציאליים שיש להם גב כלכלי יוכלו להגיע עם תיקים תקדימיים לבית המשפט. התוצאה עלולה להיות (ואולי כבר קיימת במידת מה ועלולה להתעצם בעקבות השינוי) לא רק פגיעה בנגישות של אוכלוסיות מוחלשות למשפט, אלא גם עיצוב של הלכות משפטיות בהתאם לצרכיהם ותמונת עולמם של תובעים מאוכלוסיות מבוססות מבחינה כלכלית.

לטעמנו, אין לקבל את הטענה שיכולה לעלות, לפיה לכאורה הוצאות פוטנציאליות גבוהות יותר עשויות לשכנע עורכי דין פרטיים לקחת תיקים של אוכלוסיות מוחלשות, וכך ישפרו את הנגישות למשפט. טענה זו מתעלמת מהמציאות שבה עורכי דין פרטיים אינם נוהגים בדרך כלל (פרט לתחומים משפטיים מאד מוגבלים) לעבוד בחינם ולהתנות את שכר טרחתם בתוצאות ההליך ובהוצאות שייפסקו. בנוסף, החשש מההוצאות שעלולות להיות מוטלות על תובעים פוטנציאליים קיים גם במקרים בהם יינתן ייצוג של עורך דין פרטי וגם במקרים בהם יש זכאות לסיוע משפטי מהמדינה או לסיוע של ארגון אחר ללא תשלום או בתשלום מופחת.

לסיכום, נראה כי המצב הקיים, בו נתונים לבית המשפט הסמכות ושיקול הדעת בפסיקת הוצאות, יש בו כדי לענות על הצרכים הקיימים, וכל חיוב של בית המשפט להטיל הוצאות משמעו פגיעה מיותרת ולא מידתית בנגישות למשפט של אוכלוסיות מוחלשות.

החלטת ממשלה מס' 2043 מיום 15.7.2010 - סעיף 3.ב. – הטלת אגרות על הליכי ביניים

בדומה להחלטה הנוגעת לחיוב הטלת הוצאות, גם החלטה זו מייקרת את ניהול ההליך המשפטי, באופן המשפיע במיוחד על אוכלוסיות מוחלשות. בקשות ביניים מהוות חלק אינטגרלי של ההליך המשפטי והן חיוניות במצב המשפטי הקיים לניהול טוב ויעיל של התיק. פגיעה באפשרות להגיש בקשות מעין אלה באמצעות קביעת אגרה תקשה על האפשרות לנהל את התיק בצורה טובה, הוגנת ומלאה. ההשפעה של הכבדה זו על השכבות החזקות תהיה ככל הנראה קטנה, אך תהיה

משמעותית ביותר לגבי אוכלוסיות מוחלשות, אשר מגבלות כלכליות עלולות להביא אותן לויתור על הגשת בקשות החיוניות לניהול התיק. זאת, על אחת כמה וכמה כשמדובר בצד שאינו מיוצג, ובמיוחד כאשר הפגיעה היא בנגישות למשפט של צד המתגונן נגד תביעה שהוגשה נגדו. יצוין, כי פטור מאגרה ניתן במשורה, וקיימים מתדיינים רבים שאינם זכאים לפטור, אך הטלת האגרות הנוספות תקשה עליהם מאד את ניהול ההליכים המשפטיים.

כפי שעולה מדברי ההסבר, תכלית ההצעה לחיוב בתשלום עבור בקשות ביניים הינה למנוע הגשת בקשות סרק. אך קיימות דרכים אחרות להתמודד עם בקשות סרק (הטלת הוצאות על המבקש בקשת סרק, דחיית הבקשה ללא דיון בנוכחות הצדדים, הרחבת הייצוג בבתי המשפט באופן שימנע הגשת בקשות סרק עקב חוסר בידע משפטי). אין צורך להקשות עוד יותר את הנגישות לבית המשפט לאוכלוסיות שגם כך קשה להן להתמודד עם הפרוצדורות המסובכות ולהטיל עליהן גם תשלום נוסף עבור כל בקשה.

החלטת ממשלה מס' 2042 מיום 15.7.2010 – תיקון סעיף 2(א) לחוק הוצל"פ - הקמה ו/או סגירה של לשכות הוצל"פ ללא אישור ועדת החוקה –

המדובר בהצעה שמטרתה לאפשר סגירה או פתיחה של לשכות הוצל"פ ע"י שר המשפטים מבלי שהדבר יובא לאישור ועדת החוקה של הכנסת, כפי שהחוק מחייב כיום. המהלך נוטל מההליך את הביקורת הציבורית ואת הראייה הרחבה של כלל השיקולים הרלוונטיים, ובראש ובראשונה השיקול של הגנה על נגישות למשפט ולצדק, הגלומים בבקרה המבוצעת על ידי נבחרי הציבור היושבים בוועדת חוקה. אם יוסר הצורך באישור ועדת חוקה, ייתכן ששיקולים כלכליים-תועלתניים של המערכת יקבלו משקל רב מדי בהחלטה לעומת שיקולים ציבוריים אחרים.

יש לזכור כי חייבי הוצאה לפועל הינם במרבית המקרים במצב סוציו-אקונומי קשה, אשר בגללו הם מסתבכים בחובות ואינם מצליחים להתמודד עימם. עבור אוכלוסיות אלה נסיעה ללשכת הוצאה לפועל רחוקה בשביל דיונים וחקירות יכולת הינה קשה ביותר, ומשמעותה אבדן יום עבודה (שלא תמיד יכולים להרשות לעצמם לאבד) ועלות גבוהה של הנסיעה (גם נסיעה בתחבורה ציבורית, אם יש כזו, יוצרת נטל כספי משמעותי על משפחה שלא מצליחה לשלם את כל חובותיה). כך שסגירת לשכות הוצאה לפועל עלולה להכביד מאד על אוכלוסיות אלה. יצוין שלהבדיל מהמצב בבתי המשפט, אין מגבלה של סמכות מקומית בהוצאה לפועל, כך שנגד חייב מקרית שמונה ניתן לפתוח תיק באילת (אף אם החוב נוצר בקרית שמונה). מכיוון שהדין הקיים גם כך מקשה על נגישותם של חייבים ללשכות הוצאה לפועל, מן הראוי להימנע מפגיעה נוספת באמצעות סגירת לשכות הוצאה לפועל ללא בחינה של מכלול האינטרסים הציבוריים הרלוונטיים.

בדיון בוועדת חוקה ביום 17.1.2007 כבר נדון סעיף דומה במסגרת הדיון על הרפורמה בהוצל"פ שנחקקה באותה עת (שגם היא הוצעה במסגרת חוק ההסדרים ופוצלה ממנו). ועדת החוקה הביעה עמדה נחרצת נגד הכוונה שלא לכלול בחוק סמכות בקרה של הוועדה על פתיחה, ובמיוחד סגירה, של לשכות הוצל"פ. בדיוק בשל החשש של פגיעה בנגישות, התעקש היו"ר דאז, פרופ' מנחם בן ששון, על כך שהוועדה תהיה בעלת סמכות לאשר את החלטת שר המשפטים, ואף לא הסכים להסתפק בסמכות של היועצות: "אני היום בגישה שלא מספיק שזה יהיה בהיועצות..." (ראו הפרוטוקול בעמ' 24, וכן הדיון על סעיף 2 החל מעמ' 18 ואילך).

בדיון ביום 18.3.2007 חזרה הוועדה לדון בסעיף זה והכריעה, בשל ההשלכות שיש לסגירת לשכות הוצל"פ, כי ראוי שוועדת החוקה תאשר את הסגירה ו/או הפתיחה של הלשכות. יו"ר הישיבה, ח"כ

יצחק לוי, סיכם הנושא ואמר: "...לא כל מקום נגיש באותה צורה. אנחנו רוצים להיות חלק מהעניין הזה כדי לשמור על כך שהציבור יקבל את השירות. תאר לעצמך שבעוד שנתיים, חס ושלום, הממשלה עושה קיצוץ גדול במשרד המשפטים. אנחנו רוצים להיות בתמונה ורוצים לדעת על כך, מה קורה, מה המשמעויות לציבור, לעובדים וכולי. אנחנו רוצים להיות בעניין." בהתאם לכך החליטה הוועדה לאשר את הנוסח של הסעיף, לפיו יידרש אישור ועדת החוקה.

יצוין עוד שלאחרונה, ביום 17.2.2010, עלה הנושא של סגירת לשכות הוצל"פ לדיון בוועדת חוקה עת הובא לאישור הוועדה, בהתאם לחוק, צו הוצל"פ (סגירת לשכות). בצו ביקש משרד המשפטים אישור הוועדה לסגירת 8 לשכות (מתוך 26 הקיימות), רובן בפריפריה. נציגים שונים של הפריפריה, כמו נציגי עיריית קריית שמונה וקצרין, וכן נציגי אוכלוסיות מוחלשות, כמו ראש הלשכה לסיוע משפטי בירושלים, כמו גם חלק מחברי הכנסת, מחו על הפגיעה בנגישות לטובת שיקולי התייעלות וחסכון בלבד ועל הקשיים שעלולים להתעורר עקב סגירת לשכות. עוד הועלו לדיון החששות מפני השלכות נוספות כגון – עזיבת עורכי דין את המקום, פגיעה בבימ"ש והחשש מפני סגירתו גם כן וכיוצ"ב. ח"כ עו"ד יריב לוי התייחס בהרחבה לסוגיה והביע את דאגתו מפני הפגיעה בנגישות. בין השאר אמר: "הנקודה האחרונה היא באמת סוגיית הפריפריה. לא הכל הוא דרך החור של הגרוש וכאן החור הוא גם צר כי הסכומים הם באמת סכומים לא גדולים. כאשר מסתכלים על כמה מנסים להשקיע בפריפריה, וכמו שאמר היושב ראש, בסוף בדברים הקטנים הולכים ופוגעים באנשים פגיעה ישירה ולפעמים דווקא בדברים הרגילים ודווקא באוכלוסיות שהן אולי המועדות ביותר לפגיעה." ח"כ שאמה הצטרף לעמדתו והודיע כי הוא מתנגד לצו. בסופו של דבר הצו לא אושר.

חשוב לציין את הדיון בצו האמור משתי סיבות – ראשית, העמדה שהובעה ע"י הוועדה וחבריה השונים במהלך הדיון הזה, כמו במהלך הדיונים הקודמים בנושא הרפורמה, לפיה יש בסגירתן ו/או בפתירתן של לשכות הוצל"פ משום חשש לפגיעה בנגישות של אוכלוסיות מוחלשות, ובמיוחד של אוכלוסיות הפריפריה. זאת בנוסף לחשש מפני פגיעה בבתי המשפט באותם מקומות, בהימצאותם של עו"ד, וכן בעובדים ובפרנסתם של עו"ד ועוד.

שנית, הדיון בצו הוצל"פ (סגירת לשכות) בוועדת חוקה הוא הראיה לכך שיש חשיבות גדולה לאי שינויו של סעיף 2 לחוק, המחייב אישור ועדת חוקה לסגירת לשכות. הוועדה כבר הביעה דעתה כמה פעמים, כי יש בסגירת הלשכות משום פגיעה בזכויות, ודחתה במקרה האמור לעיל את הניסיון לסגור לשכות וזאת בשל החשש מפני הפגיעה בנגישות.

אין לאפשר כעת שוב, בדרך של הכנסת עניין לחוק ההסדרים כסעיף סתום למי שאינו בקיא בפרטי העניין ובהיסטוריית החקיקה שלו, לבטל את הבקרה של ועדת חוקה על פעולה מנהלית דרמטית וחשובה זו שיש לה השלכות על זכויות חשובות ביותר של נגישות למשפט, זכויות עובדים וזכויות קניין.

לסיום נבקש להתייחס לדברי ההסבר, לפיהם אין כל קושי עם עניין זה בשל העובדה שסגירה של בתי משפט אינה מצריכה אישור ועדת החוקה. אנו סבורים, כי אין לאפשר עוולה אחת בשל קיומה של עוולה אחרת. גם לסגירת בתימ"ש ישנן השלכות מרחיקות לכת, וראוי היה שגם החלטה מסוג זאת תבוא לאישור ועדת החוקה שתשקול את מכלול האינטרסים הציבוריים. העובדה שמנגנון זה אינו קיים בקשר עם בתימ"ש, אינה מצדיקה ביטולה לגבי לשכות הוצל"פ. במיוחד מעוררת דאגה ההתעלמות של המדינה מהביקורת שהושמעה בעניין זה ע"י הוועדה בדיונים הקודמים בנושא,

והניסיון החוזר לנסות לעקוף את ביקורת הכנסת בנושא זה, הכול מתוך שיקולי התייעלות וחסכון כספיים.

**החלטת ממשלה מס' 2043 מיום 15.7.2010 - סעיף 5 - ריכוז בתימ"ש משפחה ותעבורה
בבימ"ש אחד או יותר בכל מחוז –**

בסעיף זה ניתנת האפשרות לרכז הטיפול בנושאי משפחה ותעבורה בבימ"ש אחד בלבד בכל מחוז מטעמים של התייעלות. גם בעניין זה, כמו במקרה של סגירת לשכות הוצל"פ, יש חשש מפני פגיעה בנגישות למשפט ולהליכים משפטיים של אוכלוסיות מוחלשות. מאחר שקיימים ששה מחוזות בלבד במערכת המשפט, הרי שכאשר ההצעה מאפשרת לקבוע כי ירוכז הטיפול בנושאים האמורים בבימ"ש אחד בלבד בכל מחוז, קיים סיכון ממשי לפגיעה בנגישות, ובמיוחד באזורים פריפריאליים בהם המרחקים לבתי המשפט ארוכים והתחבורה הציבורית מועטה. נכון להיום, למשל, ישנם 14 בתי משפט לענייני משפחה. דהיינו – יותר משני בתי משפט במחוז בממוצע.

יש להבטיח, בדומה לסוגיה של סגירת לשכות הוצל"פ, כי כל ניסיון לסגור בימ"ש או לרכז טיפול בנושא של בימ"ש למשפחה או לתחבורה בבימ"ש בכלל, וביתר שאת כאשר מדובר בריכוז הנושא לבימ"ש אחד בלבד במחוז, יובא לבחינה מעמיקה של המחוקק לגבי ההשלכות שיש לפעולה מעין זו על נגישות אוכלוסיות מוחלשות למשפט ולצדק. מוטב, כי בדומה ללשכות הוצל"פ, העניין יובא להכרעת ועדת החוקה, כאשר לשם כך נדרש תיקון חקיקה.

לאור כל המפורט לעיל, אנו חוזרים ומבקשים מכם לפעול לביטול ההחלטות הפוגעניות, כמפורט לעיל, ולהבטיח את הזכות הבסיסית של כל אדם במדינת ישראל – לנגישות למשפט ולצדק.

בכבוד רב ובברכת שנה טובה,

דבי גילד-חיו, עו"ד
האגודה לזכויות האזרח

אלה אלון, עו"ד
המשפט בשירות הקהילה

העתקים :

ראש הממשלה

שרי הממשלה

חברי הכנסת